

**СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

II баг, Цагаан эрэг, Сүхбаатар сум,
Сэлэнгэ аймаг, 43081
Утас/Факс: (976)-7036-3040
Цахим шуудан: Selenge@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН ЭЭЛЖИТ
СОНГУУЛЬД БИЕ ДААН НЭР
ДЭВШИГЧ ДАВААДОРЖИЙН
МӨНХБАЯР ТАНАА**

2024.09.05 № ГНАГ-2024/13-УТА-НА-103
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд 2024 оны аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд бие даан нэр дэвшигч Даваадоржийн Мөнхбаярын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сэлэнгэ аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь 2024 оны аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1:2020 Тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн

төсөөллийн тухай хууль, холбогдох бусад байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгосон.

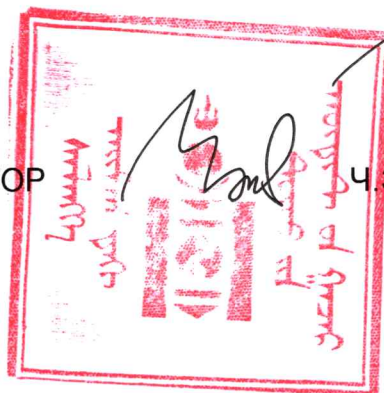
Дүгнэлт

Бие даан нэр дэвшигч Даваадоржийн Мөнхбаяр /РД:ЕЙ84072717/-ын Сэлэнгэ аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Бие даан нэр дэвшигч Даваадоржийн Мөнхбаярын мөрийн хөтөлбөр (3 хуудас)-ийг хавсаргав.

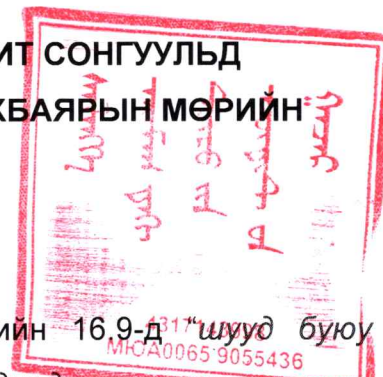
Хувийг: Сэлэнгэ аймгийн сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ч.ЭНХТУЯА

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ИТХ-ЫН 2024 ОНЫ ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД
БИЕ ДААН НЭР ДЭВШИГЧ ДАВААДОРЖИЙН МӨНХБАЯРЫН МӨРИЙН
ХӨТӨЛБӨР
ҮНДЭСЛЭЛ**

Монгол улсын Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.9-д ~~“шууд буюу төлөөлөгчдийн байгууллагаараа уламжлан төрийг удирдах хэрэгт оролцох эрхтэй”~~ гэж заасан бөгөөд Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн сонгуулийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д “Тухайн засаг захиргааны нэгжид байнга оршин суугчаар бүртгүүлсэн сонгуулийн эрх бүхий Монгол Улсын иргэн /цаашид “иргэн” гэх/ үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсролоор ялгаварлагдахгүйгээр орон нутгийн Хурлын сонгуульд оролцож, тухайн шатны Хурлын Төлөөлөгчийг сонгох эрхтэй”, мөн 6.4. “Энэ хуульд заасан шаардлага хангасан иргэн орон нутгийн Хурлын сонгуульд бие даан нэрээ дэвшүүлэх эрхтэй” гэж тус тус заасан тул:

Харчу овогт Даваадоржийн Мөнхбаяр би Сэлэнгэ аймгийн ИТХ-ын 2024 оны ээлжит сонгуулийн 12-р тойрог буюу Мандал сумын Түнхэл 5-р баг, Тарни 8-р багт бие даан нэр дэвшигчийн хувиар стратегийн 14 заалт, 5 бүлэг бүхий Сэлэнгэ аймгийн хөгжилд оруулах өөрийн нөлөөлөх оролцоо бүхий төлөвлөгөөг танилцуулж байна.

Миний зүгээс Сэлэнгэ аймгийн 2024 оны аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө “Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хууль”, “Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль”, “Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн сонгуулийн тухай хууль” болон холбогдох хууль, дүрэмд нийцүүлэн боловсруулав.

МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал

- 1.1. Иргэдийг эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй, хэрэглээний цэвэр усаар хангах асуудлыг холбогдох байгууллагатай хамтран шийдвэрлэнэ.
- 1.2. Төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангах дэд хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

Хоёр. Дэд бүтэц

- 2.1. Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын Түнхэл тосгон 5-р багийн төвийг Төв аймгийн Батсүмбэр сумын төвтэй хатуу хучилттай автозамтай холбох, Түнхэл тосгон 5-р баг доторх 3.5 км зам, Тарни 8-р багийг Мандал сумтай холбосон замыг сайжруулах асуудлуудыг улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх саналыг холбогдох байгууллагуудад уламжлан шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авна.
- 2.2. Иргэд өөрийн өмчилж авсан хашааны газар дээр айл, хөрш, гудамжаараа нэгдэн төлөвлөлт хийж, инженерийн дэд бүтцэд бүрэн холбогдсон амины орон сууц болгон дахин төлөвлөх ажлыг иргэдийн оролцоонд тулгуурлан хэрэгжүүлнэ.
- 2.3. Түнхэл тосгон 5-р багийн иргэдэд өмчлүүлсэн газар, Тарни 8-р багийн хэсгийн айлуудыг цахилгааны эх үүсвэрээр бүрэн хангах асуудлыг холбогдох байгууллагатай хамтран шийдвэрлэнэ.
- 2.4. “Цахим тосгон” хөтөлбөр хэрэгжүүлж төрийн үйлчилгээг хүнд сурталгүй шуурхай болгоно.

Гурав. Боловсрол

- 3.1. Спортыг хөгжүүлэх зорилгоор тосгон, багийн ерөнхий боловсролын сургуульд багшлах, боловсон хүчнийг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах дэд хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

Дөрөв. Иргэдийн таатай амьдрах орчин

- 4.1. “Хашаандаа сайхан амьдаръя” төслийг Түнхэл тосгон 5-р баг, Тарни 8-р багт нэвтрүүлэх ажлыг холбогдох байгууллагатай хамтран шийдвэрлэнэ.
- 4.2. Түнхэл тосгон 5-р багийн төвлөрсөн хогийн цэгийг шинээр байгуулах, Тарни 8-р багийн хогийн цэгийг хашаажуулах зэрэг ажлыг орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх саналыг холбогдох байгууллагуудад уламжлан шийдвэрлүүлнэ.

- 4.3. Түнхэл тосгоны орчны бохирдлыг бууруулах, бохир асгах цэг, байгууламж байгуулах асуудлыг холбогдох байгууллагад уламжилж, хамтран шийдвэрлэнэ.
- 4.4. Иргэдийн эрүүл амьдрах орчныг сайжруулах зорилгоор “Эко Тосгон” дэд хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 4.5. Хог хаягдлын менежментийг боловсронгуй болгох, хог ангилан ялгаж, тушаах нэгж байгуулах төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудыг бодлогоор дэмжин, хамтран ажиллана.

Тав. Үйлдвэрлэл, ЖДҮ-н талаар бодлого

- 5.1. “Хоршоог хөгжүүлэх сан”-аас санхүүжүүлэх бизнес, төсөл, арга хэмжээний жагсаалтыг шинэчилж, төрийн албанаас бизнесийн салбарт шилжиж, баялаг бүтээх иргэдийг бодлогоор дэмжих асуудлыг холбогдох байгууллагатай хамтран шийдвэрлэнэ.